

Sjøfartsdirektoratet
Postboks 2222
5509 Haugesund

Trondheim, 07.06.2024

Deres ref.:
2024/20693

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2024/3098

Saksbehandler:
Egil Postmyr

Høring - forskrift om håndtering av begroing på skrog

Miljødirektoratet støtter forslaget om håndtering av begroing på skrog. Det vil gi en viktig risikoreduserende bidrag for Norges arbeid mot innførsel av fremmede arter, som blant annet er en forpliktelse etter Naturavtalen.

Miljødirektoratet viser til høring om håndtering av begroing av skrog kunngjort av Sjøfartsdirektoratet 11. mars 2024.

Bakgrunn

Forskriftsforslaget gjelder håndtering av begroing på skrog for skip og flyttbare innretninger som er sertifisert for internasjonal fart, og som kommer inn i norske farvann.

Forskriftsforslaget er et risikoreduserende tiltak som vil minske problemer knyttet til begroing på skip. Begroing består av biologiske organismer som med tida vokser på skrogene. Når skipene seiler over lange distanser, vil denne påveksten av organismer kunne medføre transport og innførsel av fremmede arter til landet. Artene setter seg når skipet er et sted, og kan slik spre seg over lange distanser på kort tid og således til områder der artene ikke finnes fra før, der de kan gjøre skade på stedegent økosystem.

Det foreslås i forskriften at rederiene skal ha et overordnet system og en plan for håndtering av begroingen, og at det skal finnes en begroingsdagbok. I tillegg stilles det krav til hvordan vaskingen av skrog i vann skal foregå for i størst mulig grad å hindre spredningen av skadelige fremmede arter. Det er også gitt en åpning for tilsynsmyndigheten til å pålegge fjerning av begroing i særlige tilfeller.

Forskriftsforslaget er basert på IMOs 2023 Biofouling Guidelines for the control and management of ships' biofouling to minimize the transfer of invasive aquatic species (heretter omtalt som retningslinjene).

Miljødirektoratets arbeid med marine fremmede arter

Innførsel av organismer, omsetning og utsetting av fremmede organismer, samt utilsiktet spredning av fremmede organismer i Norge reguleres etter forskrift om fremmede organismer. Miljødirektoratet håndhever bestemmelsene i forskriften etter naturmangfoldloven § 69 til § 73. Håndheving av bestemmelser vedtatt i medhold av viltloven § 7 andre ledd, skjer med hjemmel i naturmangfoldloven § 69, § 71, § 72 og § 73, jf. viltloven § 7 andre ledd.

Dette er kontroll med innførsler som er villet og med en hensikt. De er det lettere å ha kontroll på enn introduksjoner som skjer med ellers lovlig aktivitet, der artene ikke bevisst er innført, men blir med som blindpassasjerer. Skipsfart er en slik aktivitet.

I oppfølging av *Bekjempelse av fremmede skadelige organismer Tiltaksplan 2020-2025*, gav Miljødirektoratet et oppdrag til Havforskningsinstituttet prosjekt for å øke kunnskapen om introduksjoner av marine fremmede arter.

Dette ble besvart med *ALIEN MARINE SPECIES IN NORWAY Mapping, monitoring and assessment of vectors for introductions*, rapport fra Havforskningen 2022-8. (Husa m.fl. 2022) De peker på begroing på skip som den største risikoen i dag. Det heter i det norske sammendraget:

"Historisk har transport av organismer i ballastvann utgjort den største risikoen for introduksjon av nye marine arter, men med implementeringen av ballastvannsforskriften er denne risikoen blitt betydelig lavere. Påvekst av fremmede organismer på skroget av fartøy som kommer inn til norskekysten fra utenlandske havner trer derfor frem som en av dagens viktigste vektorer for nye introduksjoner."

Man kan ikke med sikkerhet si hva som er årsaken til hver enkelt av de nå etablerte marine fremmede artene, men Husa m. fl. 2022 har anført at flere arter med stor sannsynlighet er innført enten med ballastvann og/eller med begroing på skrog.

Miljødirektoratet har foreslått en overvåking av norske havner for fremmede arter. Dette vil få en oppstart i Oslofjorden i 2024. Havner er hot-spots for fremmede arter på grunn av skipsfart som vektor.

Miljødirektoratets vurdering

Miljødirektoratet støtter forslaget, og mener det er et skritt i riktig retning for å redusere risikoen for introduksjoner av fremmede marine arter.

Naturavtalens mål 6 gjelder fremmede arter:

"Eliminere, minimere, redusere og/eller avbøte påvirkningen fra fremmede skadelige arter på naturmangfold og økosystemtjenester ved å identifisere og håndtere introduksjonsveier for fremmede arter, forhindre at prioriterte fremmede skadelige arter introduseres og etableres, redusere introduksjons- og etableringstakten for andre kjente eller potensielle fremmede skadelige arter med minst 50 prosent innen 2030, og utrydde eller kontrollere fremmede skadelige arter, især på prioriterte steder, for eksempel øyer."

Det er et viktig og ambisiøst mål. Vi kan si at vi er i gang med dette ved at vi nå har fått identifisert den viktigste introduksjonsveien, og nå, med denne forskriften, iverksetter juridiske forutsetninger for tiltak som hører inn under det som går under det å *Eliminere, minimere, redusere og/eller avbøte påvirkningen fra fremmede skadelige arter.*

Det er så langt ikke etablert noen konvensjon for begroing slik som er gjort for ballastvann, men dette er et skritt i riktig retning for det som må anses for påkrevet om man skal lykkes marint.

Miljødirektoratet har merket seg at Sjøfartsdirektoratets innspill til endring i fremmede-arterforskriften som nylig var ute på høring. Sjøfartsdirektoratet har pekt på at det er behov for å gå opp grensene mellom forskrift om fremmede organismer, dagens forskrift om ballastvannbehandling på skip og flyttbare innretninger, og den foreslåtte forskriften om håndtering av begroing på skip.

Miljødirektoratet antar at det skyldes en inkurie at henvisninga i forskrift om fremmede organismer § 3 andre ledd bokstav c ikke ble endret da hindring av forskrift om spredning av fremmede organismer via ballastvann og sedimenter på skip ble erstattet av forskrift om ballastvannbehandling på skip og flyttbare innretninger. Vi tilrår derfor at denne endringa gjøres nå.

Når det gjelder forholdet mellom forslaget til endringer i forskrift om fremmede organismer § 26 og den foreslåtte forskriften om håndtering av begroing på skip, kan vi ikke se at det er noen motstrid mellom forslagene. Tvert imot legger vi til grunn at kravene om system for kontroll og håndtering av begroing i §§ 4 flg. i forslaget til forskrift om håndtering av begroing av skip, vil oppfylle kravene til internkontroll etter forskrift om fremmede organismer § 26. Vi forstår det imidlertid slik kravet om system for kontroll og håndtering av begroing, i motsetning til enkelte andre deler av forskriften, ikke vil gjelde for skip som er sertifisert for innenriksfart.

Vi kan dermed ikke se at forslaget til ny forskrift om håndtering av begroing på skip full ut kan erstatte forslaget til internkontroll for virksomheter som iverksetter tiltak som kan medføre spredning av fremmede organismer.

Faste innretninger

Slik Miljødirektoratet forstår det, vil Sjøfartsdirektoratets forskrift ikke gjelde for faste innretninger på norsk kontinentalsokkel. Sjøfartsdirektoratet har ikke hjemmel i skipssikkerhetsloven til å regulere faste innretninger, kun flyttbare innretninger. Så krav i internasjonale avtaler og konvensjoner som retter seg mot faste innretninger må vi i Miljødirektoratet ta inn i vårt regelverk.

Forskrift om fremmede organismer gjelder ikke på kontinentalsokkelen, så når det gjelder begroing på faste innretninger vil det være regulering etter forurensningsloven, i tillatelse eller forskrift, som kan være aktuelt.

Utslipp av miljøskadelige stoffer ved skrogvask i sjø

Miljødirektoratet støtter forslaget om å regulere skrogvask i vann med krav om oppsamling som hovedregel.

I tillegg til spredning av skadelige fremmede arter, kan skrogvask i sjø føre til miljøskadelige utslipp, herunder utslipp av prioriterte stoffer og andre miljøgifter, organisk materiale og mikroplast. I høringen § 9. *Krav ved vasking* vises det til forurensningsforskriften § 29-4, som i dag stiller krav om oppsamling og avfallshåndtering av avvirket og overflødig materiale fra overflatebehandling av metallkonstruksjoner på skip. Det er ikke tillatt for virksomheter å drive overflatebehandling av skip/installasjoner i sjøen dersom det medfører forurensende utslipp til sjø, jf. [§ 29-6](#). Regulering av skrogvask med oppsamling som hovedregel er etter vårt syn i tråd med dagens praksis i henhold til forurensningslovverket.

Fra høringsbrevet blir vi bedt om å gi konkrete innspill om vask av skrog i vann, gjerne basert på godt dokumentert forskning. For eksempel er dette innspill som gjelder tilgjengelige teknologier for skrogvask med oppsamling.

Vi har dessverre ikke noen fullgod oversikt over dette, men nevner at det etter et initiativ fra Bergen havn og Oslo havn, og med støtte fra Miljødirektoratet, fikk DNV i 2023 (Det Norske Veritas) manualen *PROCEDURE FOR IN-WATER CLEANING Test procedure for in-water cleaning systems with capture of biofouling* et oppdrag på dette. Her legger frem konkrete kriterier for å godkjenne skrogvask i vann med hensyn til spredning av fremmede arter og forurensing fra kjemikalier i bunnstoff. Manualen foreslår ansvarsområder for de ulike involverte aktørene og kriterier for vask og kontroll av vask. Her foreslås det at vasking uten oppsamling kun tillates dersom det kan dokumenteres at påvekstorganismer kun er av naturlig opphav i området, og at vaskemetoden er så skånsom at den ikke skader bunnstoffet på skroget og dermed frigir skadelige stoffer til det marine miljø. DNV foreslår at havnemyndighetene har tilsyn og kan gi tillatelser til skrogvask uten oppsamling basert på risikoanalyser gjort av havnemyndighetene. Rapporten er vedlagt da den ikke er enkel å finne lenke til.

Vi er også kjent med arbeid i regi av AF-gruppen, men det de har delt med oss er unntatt offentlighet, så vi oppfordrer til eventuell direkte kontakt med dem.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Øystein Leiknes
seksjonssjef

Egil Postmyr
seniorrådgiver

Vedlegg: DNV. 2023. *PROCEDURE FOR IN-WATER CLEANING Test procedure for in-water cleaning systems with capture of biofouling Port of Bergen and port of Oslo*. Report no.: 202, 3-1116, 33 s.